

F. N. SAMOILOV

VUONNA 1914

Kun tammikuussa 1914 palasin Pietariin, vointini oli hyvin huono. Lääkitseminen työn rinnalla ei antanut tuloksia. Saatuaan tietää siitä Vladimir Iljitš kutsui minut Krakovaan, ja tammikuun jälkipuoliskolla matkustin sinne Varsovan kautta.

Talo, jossa Vladimir Iljitš asui, sijaitsi laitakaupungilla, kaupungin itäosassa Lubomirskynkadulla. Vladimir Iljitšin asunnon muodosti kaksi pientä huonetta. Siinä oli kaksi aivan tavallista sänkyä, kaksi yksinkertaista puupöytää ja muutamia tuoleja ja jakkaroita.

Minut otti sydämellisesti vastaan Nadežda Konstantinovna Krupskaja. Hän sanoi, että Vladimir Iljitš on matkoilla ja palaa vasta muutaman päivän kuluttua.

Nadežda Konstantinovnaa tietenkin kiinnosti erittäin kaikki, mitä silloin tapahtui Venäjällä, mutta kuunnelleensa kertomustani siitä, hän keskeytti minut usein sanoen: älkää kiirehtikö, te ette saa puhua paljon, ehditte vielä kertoa, on vielä aikaa.

Yövyin Vladimir Iljitšin asunnossa ja seuraavana päivänä minut siirrettiin Aleksandr Antonovitš Trojanovskin asuntoon.

Vladimir Iljitšiä odotellessa pyrin miettimään hyvin selostuksen, joka minun oli tehtävä hänelle siitä, mitä tiesin meidän puolueasioistamme Venäjällä, duumaryhmän työstä, „Pravda” lehdestä jne.

En ollut ennen vielä koskaan nähnyt Vladimir Iljitšiä ja tämä ensimmäinen tapaaminen puolueemme johtajan kanssa herätti minussa eräänlaista arkuutta. Mutta kun Vladimir Iljitš palasi, ja minä kohtasin hänet, niin huomasin heti, että hän on tavallinen venäläinen mies. Kaikki hänessä oli vaatimatonta: hänen ulkomuotonsa ja pukunsakin, kädenliikkeet keskustelun aikana, ja vain Vladimir Iljitšin silmät näyttivät minusta jotenkin epä-

tavallisilta, niissä sähköi jokin erikoinen valo, joka toisinaan näytti tunkeutuvan lävitsemi.

Kun Vladimir Iljitš oli tiedustellut seikkaperäisesti terveyteni tilaa, aloin kertoa puolueasioistamme Venäjällä, mutta hän, samoin kuin Nadežda Konstantinovnakin, hyvin pian keskeytti minut sanoen: teidän on vahingollista puhua paljon yhtämittaa. Kertokaa vähitellen, kiirehtimättä.

Rohkaistakseen minua Vladimir Iljitš sanoi: me parannamme teidät ehdottomasti, älkää vain lannistuko.

Seuraavana päivänä Vladimir Iljitš lähetti minut siihen aikaan siellä olleen toveri S. J. Bagotskin kautta Krakovan tunnetun lääkärin, yliopiston dosentin, tohtori Landaun luo. Tarkastettuaan minut tohtori kehotti minua matkustamaan parantolaan Sveitsiin.

Sen jälkeen olin vielä jonkin aikaa Krakovassa, ja minulla oli tilaisuus joka päivä tavata Vladimir Iljitšiä ja keskustella hänen kanssaan useista häntä sekä minua kiinnostavista kysymyksistä.

Vladimir Iljitš kiinnitti suurinta huomiota puolueasioihin: luki ja kirjoitti paljon ja joka ilta noin yhdentoista maissa kävi itse asemalla lähettämässä postiaan Venäjälle (kirjoituksia bolševistisia lehtiämme varten, puheita bolševikki-edustajille, ohjeita puolueyötä varten ja muuta aineistoa).

Kohta sen jälkeen matkustin Sveitsiin. Saattaessaan minua asemalle Vladimir Iljitš sanoi, että minun on ehdottomasti kirjoitettava hänelle lääkitsemiseni edistymisestä. Bernissä oleville venäläisille bolševikki-emigranteille Vladimir Iljitš kirjoitti, että he järjestäisivät minut mahdollisimman nopeasti ja hyvin parantolaan.

Olin Sveitsissä hyvin kauan. Tuona aikana olin vilkkaassa kirjeenvaihdossa Vladimir Iljitšin kanssa. Kirjeissään Vladimir Iljitš tiedusteli terveyttäni, neuvoi ajattelemaan vähemmän asioita ja huolehtimaan enemmän terveydestä, kirjoittaen toisinaan myös poliittisista uutisista. Näitä kirjeitä minulla oli hyvin paljon, mutta ne kaikki tuhoutuivat meidän vangitsemisemme aikana Pietarissa marraskuussa 1914 (me poltimme ne yhdessä useiden muiden papereiden kanssa).

Heinäkuuhun mennessä olin taas terve ja voimissani ja aioin palata Venäjälle, mutta puhjennut imperialistinen sota esti sen.

Saksan ja Itävallan rajat oli suljettu ja ennen matkustamista meni paljon aikaa niiden teiden selville saamiseksi, joita voi vielä matkustaa Venäjälle. Olin silloin Laisigenin huvilatasutuksessa.

Kerran sain Itävallasta sähkeen Vladimir Iljitšiltä, jossa hän pyysi lähettämään jonkin verran rahaa, jos on mahdollista. Olin juuri saanut Pietarista edustajapalkkioni (Duman jäsenen

palkkion) ja lähetin Vladimir Iljitšille 500 frangia. Sen jälkeen Sveitsin poliisi aivan yllättäen vangitsi eräitä venäläisiä poliittisia emigrantteja, jotka olivat yhteydessä minuun, ja seuraavana päivänä, kun olin erään emigrantin luona ja istuin huvilan kuistilla, ilmaantui polkupyörillä joitakin tyyppejä, joita en ennen ollut nähnyt. Aika ajoin he tulivat aivan kuistin lähelle ja tarkastelivat minua mitä kursailemattomimmalla ja julkeimmalla tavalla. Se oli erittäin epäilyttävää, mutta en voinut ajatella, että he olisivat olleet urkkijoita. Sellainen olettamus ei jotenkaan käynyt yhteen silloisen käsitykseni kanssa Sveitsistä, jota pidettiin „demokraattisimpana” maana.

Yllättävää oli minulle myös useiden poliittisten emigranttien perustelematon vangitseminen. En uskonut silloin, että Sveitsissä olisi mahdollista väkivalta kansalaisiin nähden ja varsinkin vangitsemiset „syitä selittämättä”.

Mutta tosiseikat olivat tosiseikkoja. Näin venäläisiä „kotoisia” kuvia mielivallasta ja väkivallan teosta. „Maailman vapaimman sveitsiläisen demokratian” arvovalta silmissäni himmeni silloin suuresti.

Seuraavana päivänä vangitut päästettiin vapaaksi ja siitä hetkestä hävisivät myös minua silmälläpitäneet urkkijat. Sittemmin selvisi, että meitä epäiltiin ei sen enempää eikä vähempää kuin vakoilusta Venäjän hyväksi ja aiheena siihen oli minun kirjeenvaihtoni Vladimir Iljitšin kanssa; vangittujen vapauttamista auttoi silloinen Bernin poliisimestari sosialidemokraatti Sgragen, joka selitti Sveitsin poliisilaitokselle poliittisten emigranttien tällaisen syyttämisen koko järjettömyyden.

Edelleen selvisi, että oli aikomus vangita myös minut, mutta sitä ei rohjettu tehdä, koska olin Duuman jäsen ja pelättiin sen johtavan joihinkin „diplomaattisiin selkkauksiin” (he eivät hoksanneet sitä, että puolue, johon kuuluin, oli tsarismmin verivihollinen ja että siksi minun vangitsemiseni johdosta ei olisi voinut syntyä mitään „diplomaattisia vaikeuksia”).

Myöhemmin sain tietää, ettei Vladimir Iljitš ollut saanut lähetystäni. Hänelle oli vain ilmoitettu, että „hänelle on postilähetys, mutta Itävaltaa vastaan sotivan valtakunnan alamaisena hänelle ei sitä voida luovuttaa”.

Sillä välin tapahtumat kehittyivät nopeasti. Kun sotaa käyvien maiden sosialististen puolueiden johtajat kavalsivat Sosialistisen Internationalen, aiheutti se Sveitsissä maanpaossa olleiden venäläisten sosialidemokraattien keskuudessa hämminkiä ja heidän keskuudessaan määräytyivät jyrkästi kaksi aivan vastakkaisista asennetta. Plehanov, Aleksinski ym. ottivat maanpuolustuksellisen, šovinistisen asenteen, mutta bolševikit Vladimir Iljitšin johdolla ottivat horjumattoman asenteen taistella sotaa ja tsaarinhallitusta vastaan.

Siihen aikaan olin jälleen Bernissä, missä silloin oli myös Vladimir Iljitš. Hän oli juuri saapunut Itävallasta sen jälkeen, kun hänet oli päästetty vapaaksi. Itävallan viranomaiset olivat pidättäneet hänet Itävaltaa vastaan sotaa käyvän valtakunnan alamaisena. Seuraavana päivänä Berniin saapumisensa jälkeen, elokuun 24 päivänä (vanhaa lukua), Vladimir Iljitš teki bolševikien paikallisen ryhmän kokouksessa selostuksen suhteesta sotaan. Kokous pidettiin kaupungin ulkopuolella, metsässä. Vladimir Iljitš puhui, että kaikenlaiset puheet isänmaan puolustuksesta ovat šovinismia ja kaikkinaisen tsaarin hallituksen avustaminen sodassa on työväenluokan pettämistä, että siksi meidän on käytettävä hyväksi kaikkia tsaarin hallituksen sotilaallisia vaikeuksia käydäksemme mitä päättävimpää taistelua tsaarin hallitusta vastaan, edelleen hän puhui, että on suoritetava koko maailmassa agitaatiota imperialistisen sodan muuttamiseksi kansalaissodaksi, että kaikkien sotaa käyvien maiden työläisten on suunnattava aseet maansa porvaristoa ja omia hallituksiaan vastaan.

Se oli Vladimir Iljitšin ensimmäinen esiintyminen puolueemme suhteesta silloin alkaneeseen imperialistiseen sotaan. Tuo selostus antoi puolueellemme siinä siihen aikaan tärkeässä kysymyksessä taktillisen perussuuntauksen, mikä otettiin perustaksi puolueen Keskuskomitean manifestiin — „Sota ja Venäjän sosialidemokratia”, joka julkaistiin hieman myöhemmin „Sotsial-Demokrat” lehden 33. numerossa.

